

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS X SKUNDO PRIEŠ APLINKOS APSAUGOS AGENTŪRĄ

2021 m. rugsėjo 30 d. Nr. 4D-2021/1-297
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo uždarnosios akcinės bendrovės „X“ (toliau vadinama – Pareiškėja, Bendrovė) direktorės Y pateiktą skundą dėl Aplinkos apsaugos agentūros (toliau vadinama – Agentūra) Gyvosios gamtos licencijavimo skyriaus (toliau vadinama – Skyrius) vedėjo D. M. veiksmų, vilkinant eksporto leidimo išdavimo klausimo sprendimą bei pažeidžiant teisę į tinkamą viešąjį administravimą

2. Skunde nurodyta:

2.1. Bendrovė, tiek Lietuvoje, tiek užsienyje parduodanti veisiamas ir auginamas medicininės dėles *Hirudo verbana*, 2021 m. sausio 15 d. kreipėsi į Agentūrą (paraiškos Nr. 000255, registravimo Nr. A3-371) dėl leidimo išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją, t. y. dėl CITES leidimo išdavimo. Bendrovė pateikė Agentūrai 1996 m. gruodžio 9 d. tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 „Dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo“ (toliau – Reglamentas) numatytus reikalavimus atitinkančius duomenis. Eksporto leidimo pagal nurodytą paraišką išdavimas vilkinamas.

2.2. Prieš pateikdama Agentūrai paraišką ir reikalingus dokumentus, Bendrovės darbuotoja 2021 m. sausio 5 d. 9.14 val. telefonu kalbėjo su Agentūros Skyriaus vedėju, kuris išvardino dokumentus, reikalingus leidimo išdavimui, ir pasakė, kad reikia atvykti pas jį, o konkrečią dieną nurodys vėliau, nes dirba nuotoliniu būdu ir darbe būna tik vieną dieną per savaitę, kuomet ir priima asmenis dėl CITES leidimų.

2.3. Paskambinus 2021 m. sausio 11 d. 13.52 val. Agentūros Skyriaus vedėjas tik pakartojo, kad jis apie atvykimo laiką Bendrovę informuos vėliau.

2.4. Agentūros Skyriaus vedėjas 2021 m. sausio 14 d. 10.53 val., nederinęs galimo atvykimo į Agentūrą laiko su Bendrove, pranešė, kad Bendrovės atstovas kitą dieną 10 val. turi atvykti ir pristatyti pirmiau jo išvardintus dokumentus. Agentūros Skyrius, nepaisant šalyje paskelbto karantino ir įvestų judėjimo tarp savivaldybių ribojimų, visus dokumentus pareikalavo pristatyti tiesiogiai į Agentūrą, esančią Vilniuje, nors Bendrovė veiklą vykdo Marijampolės savivaldybėje.

Agentūros Skyrius, ignoruodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės numatytas rekomendacijas ir įvestus apribojimus, dėl nesuprantamų priežasčių atsisako priimti elektroninio ryšio priemonėmis teikiamus elektroniniu būdu pasirašytus dokumentus. Tai visiškai nedera nei su valstybės paskelbtu karantinu dėl COVID-19, nei su geru viešuoju administravimu.

Bendrovės atstovas nurodytu laiku atvyko į Agentūrą ir pateikė visus dokumentus.

2.5. 2021 m. sausio 18 d. 10.54 val. paskambinus Agentūros Skyriaus vedėjui, paaiškėjo, kad Bendrovės pristatyti dokumentai dar nebuvo nagrinėti.

2.6. Nepaisant fakto, kad jau 2021 m. sausio 15 d. Bendrovė pristatė Agentūrai visus Skyriaus vedėjo nurodytus dokumentus, reikalingus CITES leidimo išdavimui, 2021 m. sausio 22 d. raštu Bendrovė buvo informuota apie reikalavimą papildomai pateikti dar apie 10 punktų dokumentų.

Be to, Agentūra pareikalavo, kad būtų atliktas Bendrovės neplaninis patikrinimas dėl medicininių dėlių (*Hirudo verbana*) veisimo, nors Bendrovė jau 2021 m. sausio 18 d. pati raštu kreipėsi į įstaigą dėl neplaninio patikrinimo atlikimo.

Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Marijampolės valdyba planinio Bendrovės patikrinimo nebuvo atlikusi dėl šalyje buvusios (esamos) COVID-19 situacijos, nors Bendrovė ne kartą prašė jį atlikti, kad ateityje nekiltų jokių trikdžių vykdyti veiklą.

2.7. Bendrovė 2021 m. sausio 29 d. pateikė Agentūrai visus jos 2021 m. sausio 22 d. raštu pareikalautus dokumentus, taip pat ir Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Marijampolės valdybos Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos 2021 m. sausio 28 d. patikrinimo aktą.

2.8. Papildomai pateikusi nurodytus dokumentus, Bendrovė Agentūros Skyriaus vedėjui vėl telefonu skambino 2021 m. vasario 2 d. 10.05 val., 2021 m. vasario 12 d., 2021 m. vasario 18 d., 2021 m. vasario 19 d., 2021 m. vasario 21 d.

Bendrovei 2021 m. vasario 23 d. buvo pateiktas dar vienas Agentūros raštas, kuriuo informuojama apie 2021 m. vasario 22 d. kreipimąsi į Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centrą (toliau vadinama – GTC) dėl išvados dėlių išvežimui iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją pateikimo. Taip pat pranešta, kad Bendrovės paraiškos, pateiktos 2021 m. sausio 14 d., vertinimo procesas bus baigtas ir sprendimas dėl leidimo išdavimo bus priimtas, gavus GTC išvadą.

Agentūros Skyriaus vedėjas 2021 m. vasario 22 d. 13.58 val., paskambinęs Bendrovės atstovui, klausinėjo, ar GTC nustatinėjo Bendrovės auginamų dėlių rūšį. **Agentūros kreipimasis į GTC dėl išvados pateikimo yra akivaizdžiai perteklinis veiksmas, nes Bendrovė 2021 m. sausio 29 d. raštu pateikė Agentūrai GTC 2017 m. gruodžio 5 d. raštą, kuriame užfiksuota išsami informacija apie dėlių rūšis – *Hirudo verbana* (žr. pažymos 4 punktą).** Be to, tai visiškai nesusiję su CITES leidimo išdavimu. Bendrovė ne vienerius metus veisia ir augina medicininės dėles *Hirudo verbana*, todėl pakartotinis kreipimasis dėl išvados gavimo absoliučiai beprasmiškas.

Be to, **Agentūros Skyriaus vedėjas 2021 m. vasario 22 d. pokalbio metu nesugebėjo paaiškinti**, koku teisės aktu vadovaujantis Agentūra kreipsis į GTC ir kaip tai susiję su CITES leidimo išdavimu.

Agentūros Skyriaus vedėjas, manydamas, kad šiuo atveju reikalinga ir GTC išvada, dėl jos gavimo turėjo kreiptis iš karto, gavęs Bendrovės prašymą dėl CITES leidimo išdavimo, o ne po penkių savaitių, kas akivaizdžiai patvirtina sprendimo dėl CITES leidimo išdavimo procedūros vilkinimą bei biurokratinius veiksmus.

Tai, kad Agentūros kreipimasis į GTC yra perteklinis akivaizdžiai biurokratiškas elgesys, patvirtina ir aplinkybė, jog būtent ta pati Agentūra dar 2018 m. vasario 26 d. išdavė Bendrovei leidimą Nr. 1434012 prekiauti gyvūnais, jų dalimis ir gaminiais iš jų, t. y. būtent minėto leidimo pagrindu Bendrovei leidžiama prekiauti medicininėmis dėlėmis *Hirudo verbana*. Būtent Agentūra ir yra įgaliota priimti sprendimus dėl leidimų prekiauti laukiniais gyvūnais papildymo ar galiojimo sustabdymo, dėl leidimų įvežti (išvežti) laukinius gyvūnus, prekiauti laukiniais gyvūnais galiojimo panaikinimo, ji išduoda leidimus naudoti laukinius gyvūnus, saugomas rūšis. Taigi, Agentūros išduotas leidimas ir suteikia Bendrovei teisę platinti medicininės dėles *Hirudo verbana*.

2.9. **„Telefonu susisiekus su Agentūros Skyriaus vedėju, pastarojo bendravimas su Bendrovės atstovu buvo arogantiškas, neetiškas, pašiepiantis, kas visiškai nedera nei su jo vykdomomis pareigomis, nei su valstybinės įstaigos nurodomomis vertybėmis – profesionalumu, skaidrumu, atvirumu, bendradarbiavimu ir kt.** (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.10. Iki skundo Seimo kontrolieriui pateikimo dienos Agentūra nebuvo priėmusi sprendimo dėl CITES leidimo išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją išdavimo Bendrovei. Toks akivaizdus Agentūros Skyriaus vedėjo neveikimas beveik du

mėnesius neišduodant CITES leidimo ir vis reikalaujant tai papildomų dokumentų, tai papildomų patikrinimų, išvadų, prisidengiant Reglamento reikalavimais, yra akivaizdūs Agentūros Skyriaus vedėjo pertekliniai veiksmai bei biurokratizmas. Sprendimo dėl leidimo išdavimo priėmimo vilkinimas jokiu būdu negali būti pateisinamas šiuo metu sudėtinga situacija dėl COVID-19 ir Lietuvoje paskelbto karantino.

2.11. Bendrovė ne vienerius metus užsiima medicininių dėlių *Hirudo verbana* (II/B) veisimu, auginimu ir pardavimu. Tarptautinė kompanija „Z“ (esantis Didžiojoje Britanijoje) yra viena pagrindinių ir nuolatinių Bendrovės klientų, kuriam dar 2021 m. sausio 14 d. buvo išrašyta PVM sąskaita faktūra, serija ML Nr. 00583, tačiau dėl Agentūros Skyriaus vedėjo neveikimo ir biurokratizmo iki šiol nėra galimybės išvežti „Z“ užsakytų medicininių dėlių *Hirudo verbana*.

Neabejotinai tokiais Agentūros veiksmis (neveikimu), nepagrįstai vilkinant CITES leidimo Bendrovei išdavimą, nesuderinamais su geru viešuoju administravimu, ne tik kenkiama valstybės reputacijai, bet ir ignoruojamas bei žlugdomas privatus verslas, šiuo metu ir taip išgyvenantis sunkų laikotarpį.

3. Bendrovė prašo Seimo kontrolieriaus:

3.1. „atlikti Agentūros Skyriaus vedėjo veiklos tyrimą dėl CITES leidimų išdavimo“;

3.2. „išsiaiškinti, ar ir kitiems tapatų verslą vykdančioms asmenims taikomos tokios pačios CITES leidimų išdavimo procedūros bei sprendimai dėl CITES leidimų išdavimo priėmimo trunka tokį ilgą laiką tarpą“.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Nustatytos tyrimui reikšmingos aplinkybės

4. GTC 2017 m. gruodžio 5 d. rašte Nr. SR-830 Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamentui rašoma:

„Atsakydami į GTC gautą LR AM Marijampolės RAAD 2017 m. lapkričio 29 d. prašymą, suteikiame prašomą informaciją apie dėlių rūšis *Hirudo Verbana* ir *Hirudo medicinalis*, jų bendrą vadinimą „medicininėmis dėlėmis“ bei apsaugos statusą.

Abi minimos europinės dėlių rūšys gali būti vadinamos medicininėmis dėlėmis, kaip ir kitos *Hirudo* genties rūšys, pvz.: afrikinė *H troctina Johnson* 1816 (paplitusi Iberijos pusiasalyje ir Šiaurės Afrikoje) ar Tolimųjų Rytų *H nipponia, Whitinan*, 1886 (paplitusi Japonijoje).

Hirudo medicinalis Linnacus, 1758, vadinta europine medicinine dėle, buvo iš tiesų aprašyta pagal gyvūnus, pagautus Šiaurės Europoje. Nuo to laiko šios dėlės vidurūšine sistematika keliskart kito laike bei skyrėsi tarp Vakarų ir Rytų mokslinių bendruomenių. Iš esmės praeitame tūkstantmetyje buvo pripažįstama, kad tipinė aprašytoji ir kituose Europos ir Rytų Azijos regionuose aptinkamos medicininės dėlės priklauso vienai rūšiai, tik yra skirtingos jos spalvinės formos. Tačiau pradėjus taikyti molekulinis metodus, patvirtinta, kad šios formos visgi yra atskiros rūšys, kurios skiriasi paplitimo arealais bei būdingu kūno raštu. Šiuo metu mokslinė bendruomenė pripažįsta, kad tai, kas anksčiau laikyta *H. medicinalis* plačiąja prasme (*s. l.*), iš tiesų yra bent šios trys savarankiškos medicininių dėlių rūšys:

- 1) *H. medicinalis Linnaeus*, 1758 siaurąja prasme (*s. s.*) (tipinė K. Linėjaus aprašytoji forma, vadinta *H. m. f. Serpentina Moquin-Tandon*, 1846), paplitusi šiauriausiai – Šiaurės, Vakarų, Centrinėje bei Rytų Europoje;
- 2) *H. verbana Carena* 1820 (vadinta *H m f. Officinalis Savigny*, 1822), paplitusi piečiau – nuo centrinio Viduržemio, Balkano regionų iki Užkaukazės ir Centrinės Azijos;
- 3) *H orientalis Utevsky&Trontelj*, 2005 (vadinta *H m f orientalis Ebrard*, 1857), paplitusi Užkaukazės ir Centrinės Azijos kalnuotose vietovėse.

Hirudo medicinalis s. s., kuri dabar lietuviškai galėtų būti tiksliau vadinama Šiaurės Europos (arba šiaurine) medicinine dėle, yra vienintelė medicininių dėlių rūšis, natūraliai paplitusi Lietuvoje. Čia nuo 1989 m. ji yra saugoma, įrašyta į Lietuvos raudonąją knygą ir šiuo metu joje priskirta

5 (Rs) kategorijai. Pastebėtina, kad nors paskutiniame (2007 m.) Raudonosios knygos leidime vis dar aprašytas *H medicinalis s. l.* paplitimas pasaulyje, likęs aprašas turėtų visiškai atitikti informaciją apie Lietuvoje gyvenančią *H. medicinalis s. s. Hirudo medicinalis* taip pat įrašyta į CITES konvencijos II priedą bei ES Buveinių direktyvos V priedą.

Hirudo verbana, kuri lietuviškai galėtų būti vadinama Pietų Europos (arba pietine) medicinine dėle, Lietuvoje natūraliai negyvena. Tačiau ji taip pat yra įtraukta į CITES konvencijos II priedą.“

5. Agentūros **2018 m. vasario 26 d.** išduotame leidime Nr. 1434012 prekiauti gyvūnais, jų dalimis ir gaminiais iš jų nurodyta:

„Leidžiama pagal pateiktą Bendrovės, įmonės kodas <...>, <...> Marijampolės sav. <...>, 2018 m. vasario 13 d. prašymą prekiauti gyvūnais, jų dalimis ir gaminiais iš jų (pagrindinės veiklos rūšys – medicininių dėlių pardavimas, gydymas dėlėmis) laikantis Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių reikalavimų. Prekybos vieta (stacionarios ir laikinos): Bendrovė, <...>., Marijampolės sav.

1. Leidžiama prekiauti laukiniais gyvūnais tik turint teisėtą įsigijimą patvirtinančius dokumentus;
2. Leidžiama prekiauti medicininėmis dėlėmis (*Hirudo Verbana* (II/B));
3. Leidžiama prekiauti laukiniais gyvūnais, jei tai neprieštaruoja Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių, Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97, Komisijos Reglamento (EB) Nr. 865/2006, Tarybos Reglamento (ES) 1143/2014 nuostatomis bei kitų Bendrijos ir nacionalinių teisės aktų dėl laukinės faunos apsaugos reikalavimams; [...].“

6. Bendrovės direktorė Y **2021 m. sausio 18 d.** raštu pateikė Aplinkos apsaugos departamento Marijampolės valdybai prašymą Nr. S-21-1-9, kuriame rašoma:

„Prašome atlikti neplaninį patikrinimą Bendrovėje. Įmonė be patikrinimo ataskaitos negali atlikti pardavimų už ES ribų. Paskutinis patikrinimas buvo atliktas 2019 m. rugsėjo 6 d.“

7. Agentūros **2021 m. sausio 22 d.** rašte Nr. (26)-A4E-869 Bendrovei pateikta informacija:

„Agentūra gavo ir vertina Jūsų **2021 m. sausio 14 d. pateiktos paraiškos Nr. 000255** (registravimo Agentūroje Nr. A3-371), **leisti išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles** (šaltinio kodas „C“, tikslo kodas „T“) **iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją, duomenų atitiktį 1996 m. gruodžio 9 d. tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo reikalavimams** (toliau – Reglamentas (EB) 338/97). Pažymime, kad *Hirudo verbana* rūšies dėlės įtrauktos į Reglamento (EB) 338/97 B priedą.

Informuojame, kad siekiant įvertinti paraiškoje nurodomų duomenų atitiktį teisės aktų reikalavimams ir **atlikus pirminį pateiktos paraiškos ir lydinčiųjų dokumentų vertinimą, nustatyta**, kad:

1) Nepateikta nelaisvėje laikomų laukinių gyvūnų registro, numatyto Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2011 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. D1-533/B1-310 „Dėl Laukinių gyvūnų naudojimo taisyklių patvirtinimo“, 39 punkte, kopija (išnašose nurodyta: „39. *Leidimo turėtojai privalo tvarkyti registrą, kuriame įrašomi duomenys apie laikomus laukinius gyvūnus (rūšis, laukinių gyvūnų skaičius, amžius, lytis, sveikata, gimimo ir gaišimo datos, įsigijimo šaltinis, informacija apie laukinių gyvūnų perkėlimą, pervežimą į kitą vietą). Registre įrašai daromi apie kiekvieną gyvūną, įrašai atnaujinami per 14 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo [...] registrą įtraukti neteislingus duomenis apie nelaisvėje laikomus laukinius gyvūnus*“). Pateiktos Medžiagų sandėlio apskaitos knygos išrašo kopijos (2 lapai) nepatvirtina, kad pildomas privalomas nelaisvėje laikomų laukinių gyvūnų registras;

2) Nepateiktas Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. D1-622 „Dėl Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 40 punkte nurodytas gyvūnų pagausėjimo patikrinimo aktas (išnašose nurodyta: „40. *Apie kiekvieną saugomos rūšies, įrašytos į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d.*

įsakymu Nr. 504 „Dėl Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašo patvirtinimo“, į Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms reikalinga griežta apsauga, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 592 „Dėl Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms reikalinga griežta apsauga, ir Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurių ėmimui iš gamtos ir naudojimui gali būti taikomos tvarkymo priemonės, sąrašų patvirtinimo, apsaugos priemonių nustatymo ir duomenų kaupimo apie šias rūšis“, nurodytos Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. balandžio 20 d. įsakymu Nr. 219 „Dėl Buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos tvarkos aprašo patvirtinimo“ 2 priede, paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. liepos 2 d. įsakymu Nr. D1-358 „Dėl Paukščių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijų aprašo patvirtinimo“ 1 priede, ir gyvūnų, saugomų pagal Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinę prekybos konvenciją (CITES), pagausėjimo (jauniklių atsivedimo, išsiritimo) faktą aptvarų, voljerų ar kitų statinių naudotojas per 10 darbo dienų nuo jauniklių atsivedimo ar išsiritimo fakto turi raštu informuoti Aplinkos apsaugos departamentą, kuris gyvūnų pagausėjimo faktą įformina aktu per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo. Jeigu veisiami gyvūnai, kurių pagausėjimo neįmanoma tiksliai nustatyti (pvz.: medicininės dėlės), jų skaičiaus pokytis įvertinamas apytiksliai ne rečiau kaip kartą per metus, surašant patikrinimo aktą.“) už 2018, 2020 metus;

3) Pateiktos Bendrovės 2021 m. sausio 14 d. PVM sąskaitos faktūros Serija: ML 00583 kopija neatitinka Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro, Muitinės departamento prie Finansų ministerijos direktoriaus ir Valstybinės maisto ir veterinarijos direktoriaus 2002 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 685/831/743 „Dėl Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Prekybos taisyklės), 3.5 papunktyje nustatytų privalomo teisėto įsigijimo dokumentų kriterijų, nenurodytas gyvūnų rūšies lotyniškas pavadinimas, kilmė, egzempliorių amžius;

4) Pateiktos UAB „V“ 2019 m. sausio 14 d. sąskaitos Nr. 2019/01/14 kopija neatitinka Prekybos taisyklių 3.5 papunktyje nustatytų privalomo teisėto įsigijimo dokumentų kriterijų (išnašose nurodyta: „3.5. pirkimo ir pardavimo dokumentai su tiksliai nurodytais įsigytų gyvūnų, jų dalių ir gaminių iš jų kilme, rūšimis, požymiais bei kiekiu“), nenurodytas gyvūnų rūšies lotyniškas pavadinimas, kilmė, tikslus egzempliorių amžius, kiekis nurodytas kilogramais;

5) Pateiktos UAB „V“ 2018 m. spalio 3 d. PVM sąskaitos faktūros Serija DĖLĖ Nr. 01676 kopija neatitinka Prekybos taisyklių 3.5 papunktyje nustatytų privalomo teisėto įsigijimo dokumentų kriterijų (išnašose nurodyta: „3.5. pirkimo ir pardavimo dokumentai su tiksliai nurodytais įsigytų gyvūnų, jų dalių ir gaminių iš jų kilme, rūšimis, požymiais bei kiekiu“), nenurodytas gyvūnų rūšies lotyniškas pavadinimas, kilmė, tikslus egzempliorių amžius;

6) Pateiktos Bendrovės 2017 m. lapkričio 30 d. PVM sąskaitos faktūros Serija DĖLĖ Nr. 01647 kopija neatitinka Prekybos taisyklių 3.5 papunktyje nustatytų privalomo teisėto įsigijimo dokumentų kriterijų (išnašose nurodyta: „3.5. pirkimo ir pardavimo dokumentai su tiksliai nurodytais įsigytų gyvūnų, jų dalių ir gaminių iš jų kilme, rūšimis, požymiais bei kiekiu“), nenurodytas gyvūnų rūšies lotyniškas pavadinimas, kilmė;

7) 2021 m. sausio 7 d. ataskaitoje apie nelaisvėje laikomus laukinius gyvūnus nepateikiami duomenys apie *Hirudo verbana* dėlių skaičiaus pasiskirstymą pagal amžines grupes;

8) 2021 m. sausio 14 d. pažymoje Nr. S-21-1-6 nėra nurodomas tikslus dėlių rūšies lotyniškas pavadinimas, egzempliorių išveisimo duomenys (išsiritimo iš kokonų datos ir apimtys), nenurodomas tikslus ir aiškus dėlių skaičiaus pasiskirstymas pagal amžines grupes;

9) Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Marijampolės valdybos Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos 2019 m. rugsėjo 6 d. patikrinimo akte Nr. 84/33 nėra nurodomas nelaisvėje laikomų *Hirudo verbana* dėlių skaičiaus pasiskirstymas pagal amžius;

10) Paraiškos teikimo metu Jūsų atstovas nurodė, kad GTC yra atlikęs Bendrovės nelaisvėje laikomų dėlių rūšies nustatymo ekspertizę, prašome pateikti jos kopiją.

Vadovaujantis 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 865/2006, nustatančio

išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisyklės, 26 straipsnio 2 dalimi (išnašose nurodyta: „2. Tinkamai užpildyta forma pateikiama valstybės narės, kurios teritorijoje yra egzemplioriai, valdymo institucijai, ir joje nurodoma tokia dokumentiniais įrodymais pagrįsta informacija, kokios, tos institucijos nuomone, reikia, kad būtų galima nustatyti, ar, remiantis Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio nuostatomis, turėtų būti išduotas leidimas (sertifikatas).“) **prašome atsižvelgti į pateiktas pastabas (prašymus) ir pateikti tinkamai išformintus Bendrovės *Hirudo verbana* motininės bandos susiformavimą pagrindžiančius dokumentus, šios rūšies egzempliorių veisimą, apskaitą, apyvartą, aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę Bendrovėje patvirtinančius dokumentus (privaloma nurodyti rūšies lotynišką pavadinimą, kilmę, amžių, kiekį).**

Informuojame, kad Agentūra, gavusi prašomus pateikti dokumentus, juos įvertins ir esant išsamiai informacijai, vadovaudamasi Reglamento (EB) 338/97 5 straipsnio nuostatomis, kreipsis į GTC dėl išvados gavimo, paraiškos vertinimo procesą užbaigs ir priims sprendimą dėl leidimo išdavimo, gavusi GTC išvadą (išnašose nurodyta: „Šį sprendimą Jūs turite teisę apskųsti Lietuvos administracinių ginčų komisijai [...] Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui [...] Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo Jums dienos.“).

8. Bendrovės buhalterė V. D. **2021 m. sausio 25 d.** raštu pateikė Agentūrai 2021 m. sausio 25 d. pažymą Nr. S-21-1-10, kurioje rašoma:

„Bendrovė 2020 m. sausio 1 d. turėjo medicininių dėlių *Hirudo Verbana* apie 51 000 vnt. Metų pradžioje apie 600 vnt. virš 3,5 g. medicininių dėlių *Hirudo Verbana* buvo patalpintos į durpę veisimui kaip motininė banda.

Šios medicininės dėlės *Hirudo Verbana* padėjo apie 3000 kokonų. Iš šių kokonų buvo išimta ir užauginta apie 42 000 vienetų jauniklių.

Per 2020 metus buvo parduota apie 34 000 vnt. medicininių dėlių *Hirudo Verbana*.

2020 m. gruodžio 31 dienai likutis įmonėje buvo apie 59 000 vnt. medicininių dėlių *Hirudo Verbana*. Tame skaičiuje:

- 1) Medicininės dėlės *Hirudo Verbana* apie 24–28 mėn. amžiaus - apie 16 400 vnt;
- 2) Medicininių dėlių *Hirudo Verbana* jaunikliai iki 6 mėn. – apie 20 000 vnt;
- 3) Medicininių dėlių *Hirudo Verbana* jaunikliai iki 3 mėn. – apie 22 000 vnt;
- 4) Motininės medicininės dėlės *Hirudo Verbana* – apie 600 vnt.“

9. **2021 m. sausio 28 d.** patikrinimo akte Nr. 2/1 nurodyta, kad Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Marijampolės gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos vyresn. valst. aps. insp. E. B. atliko patikrinimą pagal Bendrovės prašymą.

10. Bendrovės buhalterė V. D. **2021 m. sausio 29 d.** rašte Agentūrai nurodyta:

„Atsakydama į 2021 m. sausio 14 d. raštą Nr. (26)-A4e, Bendrovė pateikia papildomos informacijos kopijas:

- 1) Medžiagų sandėlio apskaitos knyga – 3 lapai;
- 2) Gyvūnų pagausėjimo patikrinimo aktas už 2018 m. neatliktas;
- 3) Gyvūnų pagausėjimo patikrinimo aktas už 2020 m. atliktas 2021 m. sausio 28 d. – 2 lapai;
- 4) Med. dėlių jauniklių (*Hirudo verbana*) apie 24 mėn. amžiaus pardavimo sąskaita ML00583 – 1 lapas;
- 5) Med. dėlių jauniklių (*Hirudo verbana*) apie 4 mėn. amžiaus pirkimo sąskaita Nr. 2019/01-14 – 1 lapas;
- 6) Med. dėlių jauniklių (*Hirudo verbana*) apie 3 d. pirkimo sąskaita DĖLĖ Nr. 01676 – 1 lapas;
- 7) Med. dėlių (*Hirudo verbana*) apie 1,5 m. pirkimo sąskaita DĖLĖ Nr. 01647 – 1 lapas;

- 8) Med. dėlių *Hirudo verbana* veisimo ir pardavimo apskaitos žurnalas – 2 lapai;
- 9) Pažyma 2021 m. sausio 25 d. Nr. 2021-1-10 – 1 lapas;
- 10) GTC informacija Nr. SR-30 apie Nelaisvėje laikomų dėlių rūšies nustatymo ekspertizę – 1 lapas;
- 11) Bendrovės komercinių paslapčių ir konfidencialios informacijos sąrašas ir disponavimo tvarka – 2 lapai.“

11. Agentūros **2021 m. vasario 22 d. rašte** Nr. (26)-A4E-2080 „Dėl išvados pateikimo“ GTC rašoma:

„Agentūra gavo paraišką Nr. 000255 (registravimo Agentūroje Nr. A3-371) leisti išvežti iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (šaltinio kodas „C“, tikslo kodas „T“).

Vadovaujantis 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą 5 straipsnio nuostatomis, prašome pateikti išvadą dėl egzempliorių išvežimo iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją.

Dėkojame už bendradarbiavimą, atsakymą prašytume pateikti kaip įmanoma greičiau.

PRIDEDAMA:

- 1) CITES paraiškos eksporto leidimui Nr. 000255 ir lydinčiųjų dokumentų kopijos, 12 lapų;
- 2) Agentūros 2021 m. sausio 22 d. rašto Nr. (26)-A4E-869 „Dėl informacijos pateikimo“ kopija, 3 lapai;
- 3) Bendrovės 2021 m. sausio 29 d. rašto Nr. S-21-1-12 kopija, 16 lapų.“

12. Agentūros direktoriaus **2021 m. vasario 23 d. rašte** Nr. (26)-A4E-2128 Bendrovei rašoma:

„Agentūra gavo ir vertina Jūsų 2021 m. sausio 14 d. pateiktos paraiškos Nr. 000255 (registravimo agentūroje Nr. A3-371), leisti išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (šaltinio kodas „C“, tikslo kodas „T“) iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją, duomenų atitiktį 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo (toliau – Reglamentas (EB) 338/97) reikalavimams.

Agentūra gavo, įvertino Bendrovės 2021 m. sausio 29 d. raštu Nr. S-21-1-12 (registravimo Agentūroje data 2021 m. vasario 1 d., reg. Nr. A3-818) **pateiktą informaciją ir vadovaudamasi Reglamente (EB) 338/97 5 straipsnio nuostatomis, 2021 m. vasario 22 d. raštu** Nr. (26)-A4E-2080 „Dėl išvados pateikimo“ **kreipėsi į GTC, prašydama pateikti išvadą dėl egzempliorių išvežimo iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją.** Informuojame, kad vadovaujantis Reglamento Nr. 338/97 5 str. 7 d. nuostatomis, Agentūra, ateityje gavusi Jūsų paraiškas leisti išvežti nelaisvėje Bendrovės išaugintas *Hirudo verbana* rūšies dėles (kilmės kodas „C“), pakartotinai nesikreips į GTC dėl išvados gavimo pagal Reglamento Nr. 338/97 5 str. 2 d. punktą.

Reglamento (EB) Nr. 338/97 10 str. nustatyta, kad valstybės narės valdymo institucija (šiuo atveju Agentūra), gavusi konkretaus asmens (šiuo atveju Bendrovės) paraišką bei visus patvirtinamuosius dokumentus ir įsitikinusi, kad laikomasi visų leidimo išdavimo sąlygų, gali išduoti sertifikatą 5 str. 4 d. nurodytiems tikslams. 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 865/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles, 26 str. 2 d. nustatyta, kad tinkamai užpildyta forma pateikiama valstybės narės, kurios teritorijoje yra egzemplioriai, valdymo institucijai, ir joje nurodoma tokia dokumentiniais įrodymais pagrįsta informacija, kokios, tos institucijos nuomone, reikia, kad būtų galima nustatyti, ar, remiantis Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio nuostatomis, turėtų būti išduotas leidimas.

Agentūra paraiškos Nr. 000255 vertinimo procesą užbaigs ir priims sprendimą dėl leidimo išdavimo, gavusi GTC išvadą (išnašose nurodyta: „Šį sprendimą Jūs turite teisę apskusti Lietuvos administracinių ginčų komisijai [...] Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo nustatyta tvarka arba Vilniaus apygardos administraciniam teismui [...] Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka per vieną

mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo Jums dienos“).

13. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje nustatyto tarpininkavimo institutu, t. y. teise pasiūlyti pareigūnams išnaudoti galimybę išspręsti pareiškėjo keliamą klausimą gera valia, **Seimo kontrolierius 2021 m. kovo 4 d. raštu pasiūlė Agentūrai, susipažinus su Bendrovės skunde nurodytomis aplinkybėmis, iš naujo įvertinti galimybes spręsti CITES eksporto leidimo išdavimo klausimą.**

14. GTC **2021 kovo 12 d.** rašte Nr. SR-107 Agentūrai rašoma:

„Išnagrinėjome gautą Agentūros 2021 m. vasario 22 d. raštą Nr. (26)-A4E-2080 dėl prašymo išvežti iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (šaltinio kodas „C“, tikslo kodas „T“) ir prie rašto pridėtus priedus (Agentūros [2021 m. sausio 22 d.] raštas Nr. (26)-A4E-869 dėl informacijos pateikimo; Bendrovės atsakymas į raštą (16 lapų); CITES paraiškos Nr. 000255 kopija ir lydintys dokumentai (iš viso 12 lapų)).

Vadovaujantis Tarybos Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio nuostatomis **teikiame išvadą, kad paraiška galėtų būti tenkinama.** *Hirudo verbana* dėlės Lietuvoje natūraliai negyvena. Remiantis 2021 m. sausio 28 d. AAD GGAI patikrinimo aktu 2/1 dėlės laikomos uždaroje sistemoje, patalpoje, tam pritaikytose talpose, todėl žala vietinėms ekosistemoms negali būti padaryta.

Būtina pažymėti, kad išanalizavus įmonės atsakymus į Agentūros raštą dėl informacijos pateikimo, matome, kad įmonė neturi auginamų dėlių rūši patvirtinančių dokumentų (taip pat žr. 2017 m. gruodžio 5 d. GTC raštą Nr. SR-230), nėra informacijos apie įmonėje auginamų dėlių identifikavimą. Dėl to būtina patikslinti dėlių rūšių taksonominę priklausomybę pagal šiuolaikinę šios grupės gyvūnų klasifikaciją. Tuo pačiu būtų galima patikslinti ir šių organizmų apsaugos statusą. Manome, kad reikalingi dokumentai, įrodantys, kokios tiksliai rūšies gyvūnai yra veisiami. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad įmonė didelius kiekius dėlių įsigyja iš kitos įmonės, kuri registruota tuo pačiu adresu.“

15. Agentūra **2021 m. kovo 15 d.** raštu Nr. (16)-A4E-3098 Seimo kontrolierių informavo, kad kol kas negali priimti sprendimo dėl CITES eksporto leidimo išdavimo dėl GTC atsakyme nurodytos informacijos, pažymėdama:

„[...]

Pagal Reglamento (EB) 338/97 5 straipsnio 4 dalies nuostatas **Agentūra, pasikonsultavusi su kompetentinga mokslo institucija, turi įsitikinti, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksnių, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksporto leidimo.** Kadangi GTC **2021 m. kovo 12 d. išvadoje Nr. SR-107** dalyje dėl būtinybės patikslinti dėlių rūšių taksonominę priklausomybę pagal šiuolaikinę šios grupės gyvūnų klasifikaciją, tuo pačiu patikslinti ir šių organizmų apsaugos statusą; Bendrovei pateikti patvirtinančius dokumentus, kokios tiksliai rūšies gyvūnai yra veisiami **nėra nurodyti motyvai, Agentūra kreipiasi GTC dėl 2021 m. kovo 12 d. išvados Nr. SR-107 dalies papildymo ar patikslinimo.** Agentūra, priėmusi sprendimą išduoti Bendrovei CITES eksporto leidimą, Jus nedelsiant apie informuos.“

16. Seimo kontrolierių įstaigoje **2021 m. kovo 16 d.** buvo gautas Bendrovės direktorės papildomas kreipimasis, kuriame rašoma:

„[...] CITES leidimo mes dar neturime ir esame priversti atsisakyti prekybos su UK dėl mūsų valdininkų veikimo/neveikimo.“

17. Agentūra **2021 m. kovo 17 d.** raštu Nr. (26)-A4E-3231 **pakartotinai kreipėsi į GTC dėl išvados pateikimo** (šis raštas adresuotas ir **Bendrovei**), pažymėdama:

„[...]

GTC išvadoje pateikė informaciją, kad CITES paraiška Nr. 000255 galėtų būti tenkinama, tačiau pažymėjo, kad iš Bendrovės pateiktų atsakymų į Agentūros raštą, matyti, jog Bendrovė neturi

auginamų dėlių rūši patvirtinančių dokumentų (taip pat žiūrėti GTC 2017 m. gruodžio 5 d. raštą Nr. SR-830), nėra informacijos apie įmonėje auginamų dėlių identifikavimą, dėl to būtina patikslinti dėlių rūšių taksonominę priklausomybę pagal šiuolaikinę šios grupės gyvūnų klasifikaciją, tuo pačiu būtų galima patikslinti ir šių organizmų apsaugos statusą; taip pat pateikiama nuomonė, kad reikalingi patvirtinantys dokumentai, kokios tiksliai rūšies gyvūnai yra veisiami.

Pagal Reglamento (EB) 338/97 5 straipsnio 4 dalies nuostatas **Agentūra, pasikonsultavusi su kompetentinga mokslo institucija, turi įsitikinti, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksnių, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksporto leidimo**. Kadangi GTC 2021 m. kovo 12 d. išvadoje Nr. SR-107 dalyje dėl būtinybės patikslinti dėlių rūšių taksonominę priklausomybę pagal šiuolaikinę šios grupės gyvūnų klasifikaciją, tuo pačiu patikslinti ir šių organizmų apsaugos statusą; Bendrovei pateikti patvirtinančius dokumentus, kokios tiksliai rūšies gyvūnai yra veisiami **nėra nurodyti motyvai**, Agentūra kreipiasi į GTC dėl 2021 m. kovo 12 d. išvados Nr. SR-107 dalies papildymo / patikslinimo ir **pakartotinai prašo**, vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio nuostatomis, **pateikti išvadą dėl egzempliorių išvežimo iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją. Esant papildomų dokumentų ar informacijos poreikiui, GTC juos turėtų gauti savarankiškai, kadangi Agentūra neįtakoja GTC reikalingų duomenų gavimo bei išvados parengimo, ir pateikė visus iš Bendrovės gautus duomenis / informaciją**. Dėkojame už bendradarbiavimą, atsakymą prašytume pateikti kaip įmanoma greičiau, kadangi **sprendimą dėl leidimo išdavimo Agentūra gali priimti tik gavusi aiškią ir nedviprasmišką GTC išvadą dėl CITES eksporto leidimo išdavimo**. [...].“

18. Agentūros **2021 m. kovo 17 d.** rašte Nr. (26)-A4E-3231 Seimo kontrolieriui rašoma:

„[...] informuojame, kad pagal 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą (toliau – Reglamentas Nr. 338/97) 5 straipsnio 4 dalies nuostatas Agentūra, pasikonsultavusi su kompetentinga mokslo institucija, turi įsitikinti, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksnių, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksporto leidimo. **GTC 2021 m. kovo 12 d. išvada** Nr. SR-107 „Dėl išvados pateikimo“, kurioje buvo pateikiama informacija dėl būtinybės patikslinti dėlių rūšių taksonominę priklausomybę pagal šiuolaikinę šios grupės gyvūnų klasifikaciją, tuo pačiu patikslinti ir šių organizmų apsaugos statusą; Bendrovei pateikti patvirtinančius dokumentus, kokios tiksliai rūšies gyvūnai yra veisiami, **nebuvo pakankamai aiški, motyvuota, kad Agentūra galėtų priimti sprendimą išduoti Bendrovei eksporto leidimą. GTC 2021 m. kovo 19 d. pateikė Agentūrai patikslintą išvadą** Nr. SR-115 „Dėl išvados pateikimo“, kuria remdamasi Agentūra **2021 m. kovo 22 d. Sprendimu išdavė Bendrovei CITES eksporto leidimą Nr. 21LT/7/E/0019 pagal paraišką Nr. 000255**. Pažymime, kad pagal Reglamento Nr. 338/97 5 straipsnio 7 dalies nuostatas, Agentūra pakartotinai nesikreipia į GTC dėl išvados gavimo kai rengiamas sprendimas dėl tos pačios rūšies, kilmės egzempliorių eksporto iš tos pačios egzempliorių auginimo/veisimo įmonės. Priimtu Sprendimu Bendrovė informuota, kad Agentūra ateityje gavusi šios įmonės paraiškas leisti išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (kilmės kodas „C“, užaugintas Bendrovės <...>) nesikreips į GTC dėl išvados gavimo pagal Reglamento Nr. 338/97 5 straipsnio 2 dalies d punktą, tačiau ir toliau reikalaus pateikti egzempliorių teisėtą įsigijimą patvirtinančius dokumentus ir šiuos duomenis tikrins. [...].“

19. Seimo kontrolierius **2021 m. kovo 18 d.** raštu Nr. 4D-2021/1-297/3D-746 kreipėsi į Agentūrą, prašydamas „[...] raštu pranešti, kada planuojama priimti galutinį sprendimą dėl CITES eksporto leidimo Bendrovei išdavimo, ar nėra galimybės paspartinti klausimo sprendimą iš esmės, išsiaiškinant Agentūros 2021 m. kovo 15 d. rašte Nr. (16)-A4E-3098 Seimo kontrolieriui nurodytas aplinkybes efektyviau, operatyviau.“

20. GTC **2021 m. kovo 19 d.** rašte Nr. SR-115 Agentūrai rašoma:

„Išnagrinėjome gautą Agentūros 2021 m. vasario 22 d. raštą Nr. (26)-A4E-2080 ir 2021 m. kovo 17 d. raštą Nr. (26)-A4E-3231 dėl prašymo išvežti iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (šaltinio kodas „C“, tikslo kodas „T“ ir prie rašto Nr. (26)-A4E-

2080 pridėtus priedus (Agentūros [2021 m. sausio 22 d.] raštas Nr. (26)-A4E-869 dėl informacijos pateikimo; Bendrovės atsakymas į raštą (16 lapų); CITES paraiškos Nr. 000255 kopija ir lydintys dokumentai (iš viso 12 lapų)).

Vadovaujantis Tarybos Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio **nuostatomis teikiame išvadą, kad paraiška galėtų būti tenkinama**. *Hirudo verbana* dėlės Lietuvoje natūraliai negyvena. Remiantis 2021 m. sausio 28 d. AAD GGAI patikinimo aktu Nr. 2/1, dėlės laikomos uždaroje sistemoje, patalpoje, tam pritaikytose talpose, todėl žala vietinėms ekosistemoms negali būti padaryta.“

21. Agentūros **2021 m. kovo 22 d.** rašte Nr. (26)-A4-37 Bendrovei (kopiją teikiant GTC) rašoma:

„**Agentūra** gavo ir įvertino Jūsų 2021 m. sausio 14 d. pateiktos paraiškos Nr. 000255 (registracijos Agentūroje Nr. A3-371), išduoti CITES eksporto leidimą išvežti iš Lietuvos Respublikos į Jungtinę Karalystę gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles, duomenų atitiktį 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo reikalavimams ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimo Nr. 68 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 20 d. nutarimo Nr. 261 „Dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos ir 1996 m. gruodžio 7 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo“ pakeitimo“ 2 punktu bei **atsižvelgdama į GTC 2021 m. kovo 19 d. raštą** Nr. SR-115 „Dėl išvados pateikimo“ **išdavė eksporto leidimą Nr. 21Lt/7/E/0019**.

Informuojame, kad vadovaujantis 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą (toliau – Reglamentas Nr. 338/97) 5 str. 7 d. nuostatomis, Agentūra ateityje gavusi Jūsų paraiškas leisti išvežti gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (kilmės kodas „C“, užaugintas Bendrovės <...>.) nesikreips į GTC dėl išvados gavimo pagal Reglamento Nr. 338/97 5 str. 2 d. d punktą, tačiau ir toliau reikalaus pateikti egzempliorių teisėtą įsigijimą patvirtinančius dokumentus ir šiuos duomenis tikrins.

Išduotame CITES eksporto leidime Nr. 21Lt/7/E/0019 egzempliorių amžius nurodomas pagal Bendrovės 2021 m. kovo 19 d. el. paštu pateiktą informaciją (registracijos Agentūroje Nr. A3-2840), lietuviškas *Hirudo verbana* rūšies dėlių pavadinimas nurodomas pagal GTC 2017 m. gruodžio 5 d. rašte Nr. SR-830 „Dėl informacijos suteikimo“ pateiktus duomenis, angliškas rūšies pavadinimas nurodomas pagal internetinėje svetainėje <https://speciesplus.net> pateikiamus duomenis. [...]“

22. Agentūra Seimo kontrolierių informavo:

„[...]“

Pažymėtina, kad **paraiškų pateikimo metu Agentūros darbuotojai neturi prievolės vertinti teikiamų dokumentų turinio**. Gauta paraiška ir lydintieji dokumentai registruojami Vieningoje dokumentų valdymo informacinėje sistemoje (toliau vadinama – VDVIS) ir nukreipiami atsakingam darbuotojui vykdymui.

[...]

Agentūra, siekdama įvertinti paraiškoje nurodomų dokumentų atitiktį teisės aktų reikalavimams ir atlikusi pirminį pateiktos paraiškos ir lydinčiųjų dokumentų vertinimą, **nustatė neatitikimus ir 2021 m. sausio 22 d. raštu** Nr. (26)-A4E-869 **kreipėsi į Bendrovę, pateikdama pastabas, nurodydama paraiškos trūkumus** ir vadovaudamasi Reglamento (EB) Nr. 865/2006, 26 straipsnio 2 dalimi **prašė Bendrovės atsižvelgti į pateiktas pastabas (prašymus) ir pateikti tinkamai įformintus Bendrovės *Hirudo verbana* motininės bandos suformavimą pagrindžiančius dokumentus**, šios rūšies egzempliorių veisimą, apskaitą, apyvartą, aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės vykdymą Bendrovėje patvirtinančius **dokumentus** (privaloma nurodyti rūšies lotynišką pavadinimą, kilmę, amžių, kiekį).

[...]

Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino laikotarpiu Agentūroje darbas organizuojamas nuotoliniu būdu. Agentūros direktorius 2020 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. AV-255 „Dėl Agentūros direktoriaus 2020 m. kovo 16 d. įsakymo Nr. AV-72 „Dėl darbo organizavimo Agentūroje Lietuvos Respublikos teritorijoje paskelbto karantino laikotarpiu“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas Nr. AV-255) nustatė, kad Agentūroje darbas organizuojamas ir klientai aptarnaujami nuotoliniu būdu, išskyrus šio įsakymo 1.2 papunktyje nurodytus atvejus (mėginių ėmimas, matavimų ir tyrimų atlikimas). Įsakymo Nr. AV-255 1.8 papunktyje nurodyta, kad **popierinių dokumentų, t. y. [...] CITES leidimų ir sertifikatų [...] išdavimas, [...] atidedamas.**

[...]

Preliminarus Paraiškų pateikimo laikas atvykstant į Agentūrą individualiai derinamas su visais pareiškėjais ir sutarimas visiems priimtinas laikas, kuomet paraiškos galėtų būti pateikiamos. Nepaisant paskelbto karantino ir paslaugų teikimo sustabdymo karantino metu Agentūra stengiasi sudaryti sąlygas ūkio subjektams gauti ūkinei veiklai vykdyti reikalingus leidimus. Atsakingas Agentūros padalinys – Skyrius, kuriam pavesta vykdyti CITES leidimų išdavimo funkciją, yra Vilniuje, padalinio Marijampolėje nėra.

Kadangi CITES leidimui gauti paraiškos yra blankų leidykloje atspausdintos popierinėje formoje, turinčios atitinkamą serijos numerį, Agentūros vidaus administravimo dokumentuose nebuvo numatyta paraiškos pasirašymo elektroniniu būdu ir pateikimo elektroninio ryšio priemonėmis galimybė.

CITES leidimų ir paraiškų jiems gauti formos nustatytos 2012 m. rugpjūčio 23 d. Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 792/2012, kuriuo nustatomos Tarybos reglamente (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą numatytų leidimų, sertifikatų ir kitų dokumentų modelių taisyklės ir iš dalies keičiamas Komisijos reglamentas (EB) Nr. 865/2006, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. D1-296 „Dėl 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos Reglamento (EB) Nr. 865/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles, įgyvendinimo“ Agentūrai pavesta organizuoti Reglamento (ES) Nr. 792/2012 I-VI prieduose nustatytų dokumentų blankų spausdinimą. Kadangi Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. gegužės 28 d. įsakymu Nr. D1-296 Agentūrai pavesta organizuoti Reglamento (ES) Nr. 792/2012 I-VI prieduose nustatytų dokumentų blankų spausdinimą ir siekiant užtikrinti tinkamą visų pateiktų paraiškų nagrinėjimą / atsekamumą ir dokumentų blankų apskaitą, kiekviena paraiška ir leidimų sertifikatų / kitų dokumentų blankų komplektas turi individualų šešių skaitmenų numerį. Agentūra pagal nustatytus saugos ir techninės specifikacijos reikalavimus šių dokumentų blankų gamybos paslaugas įsigyja viešojo pirkimo būdu, paslaugas suteikia teikėjas, kurio pasiūlymas pripažįstamas laimėjusiu.

Pagal Agentūros kompetenciją ir administracijos struktūrą Reglamento (EB) Nr. 338/97 įgyvendinimo klausimus pavesta spręsti Agentūros Skyriui, kurio darbuotojai rūpinasi dokumentų blankų gamyba, paraiškų priėmimu, nagrinėjimu, bei Reglamente (EB) Nr. 338/97 numatytų leidimų, sertifikatų kitų dokumentų išdavimu bei Reglamento (EB) Nr. 338/97 įgyvendinimo konsultacijų teikimo klausimais. Agentūros Skyriaus vedėjui pavestos funkcijos įgyvendinti Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių ir Reglamento (EB) Nr. 338/97 reikalavimų klausimus.

Paraiškos CITES leidimų / sertifikatų išdavimui pildomos atvykus į Agentūrą, pareiškėjo užpildytos, patvirtintos paraiškos ir lydintieji dokumentai skanuojami, persiunčiami el. paštu aaa@aaa.am.lt Personalo ir dokumentų valdymo skyriaus darbuotojui, atsakingam už gautų dokumentų registravimą. Paraiškos registruojamos VDVIS ir nukreipiamos vykdymui Agentūros Skyriaus vedėjui. Tarpiniai Agentūros raštai pareiškėjams, kreipimaisi dėl papildomos informacijos ir duomenų gavimo rengiami / tvirtinami ir siunčiami per VDVIS. Visa gauta papildoma informacija ir duomenys svarbūs sprendimo priėmimui registruojami VDVIS ir nukreipiami Agentūros Skyriaus vedėjui. Išduoti leidimai / sertifikatai ir Agentūros sprendimas / lydraštis pagal pareiškėjų prašymus išsiunčiami registruotu paštu arba įteikiami tiesiogiai į rankas. [...]

[...]

Bendrovė paraišką Nr. 000255 Agentūrai pateikė 2021 m. sausio 15 d., Agentūros Skyriaus

vedėjas D. M. užduotį VDVIS patvirtino 2021 m. sausio 21 d. 15:58.

[...]

Agentūra įvertino paraiškoje Nr. 000255 nurodomų duomenų ir 2021 m. sausio 15 d. pateiktų lydinčiųjų dokumentų atitiktą teisės aktų reikalavimams ir atlikusi pirminį vertinimą nustatė neatitikimus ir 2021 m. sausio 22 d. raštu Nr. (26)-A4E-869 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Bendrovę. [...]

Bendrovė, atsakydama į Agentūros 2021 m. sausio 22 d. raštą Nr. (26)-A4E-869 „Dėl informacijos pateikimo“, 2021 m. sausio 29 d. raštu Nr. S-21-1-12 pateikė prašomą informaciją, dokumentus.

[...]

Agentūra, gavusi Bendrovės 2021 m. sausio 29 d. raštu Nr. S-21-1-12 pateiktą informaciją, dokumentus, juos įvertino ir baigusi dokumentinį paraiškos vertinimą 2021 m. vasario 22 d. raštu Nr. (26)-A4E-2080 „Dėl išvados pateikimo“ kreipėsi į GTC, prašydama pateikti išvadą dėl egzempliorių išvežimo iš Lietuvos Respublikos į Jungtinę Karalystę.

[...]

Privalomas GTC išvados gavimas iki Agentūrai priimant sprendimą dėl CITES eksporto leidimo išdavimo nustatytas Reglamento (EB) Nr. 338/97 5 straipsnio 2 dalies d punkte.

Bendrovei 2018 m. vasario 26 d. išduotas leidimas prekiauti laukiniais gyvūnais, jų dalimis ir gaminiais iš jų Nr. 1434012 prekiauti *Hirudo verbana* rūšies dėlėmis, 2019 m. birželio 19 d. išduotas leidimas Nr. 19-AAA-067 laikyti ir veisti nelaisvėje *Hirudo verbana* rūšies dėles įpareigoja Bendrovę laikytis teisės aktų reikalavimų, pildyti laikomų ir veisiamų nelaisvėje saugomų rūšių laukinių gyvūnų registrą ir turėti tinkamos formos Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklių 3.5 papunktyje nustatytus kriterijus atitinkančius egzempliorių teisėtą įsigijimą patvirtinančius dokumentus. Asmenys, ketinantys importuoti / eksportuoti / reeksportuoti saugomų rūšių egzemplorius, privalo būti susipažinę su galiojančiu teisiniu reglamentavimu, veiklą planuoti ir ją vykdyti pagal nustatytus reikalavimus. Bendrovės turimi leidimai laikyti / veisti nelaisvėje saugomų rūšių dėles leidžia įmonei vykdyti leidimais nustatytas veiklas, tačiau nepanaikina Agentūros prievolės kreiptis į GTC ir gauti išvadą dėl CITES eksporto leidimo išdavimo.

[...]

Agentūroje nėra daromi telefoninių pokalbių garso įrašai. Agentūra dėl nurodytų aplinkybių nurodytų garso įrašų negali pateikti. Agentūros Skyriaus vedėjo teigimu, su Bendrovės atstovais telefonu kalbėta mandagiai, teikta reikalinga informacija, atsakyta į keliamus klausimus, bendravimas su Pareiškėju iš esmės atitiko Prašymų ir skundų nagrinėjimo i asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių reikalavimus, Agentūros vidaus tvarkos taisyklių, patvirtintų Agentūros direktoriaus 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-72 (Agentūros direktoriaus 2020 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. AV-127 redakcija), 37 p. ir 38 p. nustatytus elgesiui reikalavimus.

[...] Agentūra į GTC dėl privalomos išvados gavimo kreipiasi, atlikusi dokumentinį paraiškoje nurodytų duomenų ir pateiktų dokumentų vertinimą.

[...]

Papildomai informuojame, kad **parengtas ir šiuo metu derinamas Agentūros direktoriaus įsakymo „Dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) paraiškų pateikimo ir CITES leidimų / sertifikatų išdavimo taikant vieno langelio principą“ projektas, kuriame nustatyta, kad paraiškos CITES leidimams / sertifikatams gauti (toliau – Paraiškos), kartu su paraiškomis kiti dokumentai, valstybinės rinkliavos sumokėjimą patvirtinantys dokumentai ar jų kopijos (toliau – Paraiškos dokumentai) pateikiami elektroniniu būdu siunčiant Agentūrai elektroninėmis priemonėmis, t. y. elektroniniu paštu, nesant galimybės pateikti Agentūrai elektroniniu būdu, Paraiškos ir Paraiškos dokumentai gali būti pateikiami atvykus į Agentūrą.“**

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

23. Tarybos 1996 m. gruodžio 9 d. Reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos, kontroliuojant jų prekybą, nuostatos:

5 straipsnis

Eksportas arba reeksportas iš Bendrijos

„1. Eksportuojant arba reeksportuojant iš Bendrijos A priede išvardytų rūšių egzempliorius, muitinėje, kurioje atliekami eksporto formalumai, reikalaujama pateikti paskirties valstybės narės, kurioje yra egzemplioriai, valdymo institucijos išduotą eksporto leidimą arba reeksporto sertifikatą, o po to atlikti reikiamą patikrinimą.

2. A priede išvardytų rūšių egzempliorių eksporto leidimas gali būti išduodamas tik tada, kai laikomasi šių sąlygų:

a) kompetentinga mokslo institucija raštu praneša, kad laisvėje gyvenančių egzempliorių sugavimas ar surinkimas arba jų eksportas nepakenks šių rūšių apsaugos būklei arba nesumažins teritorijos, kurioje gyvena atitinkamų rūšių populiacijos;

b) pareiškėjas pateikia dokumentus, įrodančius, kad egzemplioriai buvo gauti laikantis galiojančių šių rūšių apsaugos teisės aktų; jei paraiška pateikiama valstybei narei, kuri nėra kilmės šalis, toks įrodantis dokumentas bus sertifikatas, kuriame teigiama, kad egzempliorius buvo paimtas iš natūralios aplinkos laikantis jos teritorijoje galiojančių teisės aktų;

c) valdymo institucija yra įsitikinusi, kad:

i) gyvas egzempliorius bus paruoštas ir vežamas taip, kad sumažėtų jo sužalojimo arba žiauraus elgesio su juo pavojus bei grėsmė sveikatai; ir

ii) - Konvencijos I priede nurodytų rūšių egzemplioriai nebus naudojami visų pirma komerciniams tikslams, arba

- eksportuojant į valstybę, kuri yra Konvencijos šalis, šio reglamento 3 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytų rūšių egzempliorius buvo išduotas importo leidimas;

ir

d) valstybės narės valdymo institucija, pasikonsultavusi su kompetentinga mokslo institucija, įsitikina, kad nėra jokių kitų su rūšių apsauga susijusių veiksnių, dėl kurių nebūtų galima išduoti eksporto leidimo.“

24. Komisijos 2006 m. gegužės 4 d. Reglamento (EB) Nr. 865/2006 nuostatos:

8 straipsnis

„[...]

3. Sprendimą dėl leidimų ir sertifikatų išdavimo valdymo institucijos priima per mėnesį nuo išsamiai užpildytos paraiškos pateikimo dienos.

Tačiau tada, kai dokumentus išduodanti valdymo institucija tariasi su trečiosiomis šalimis, minėtas sprendimas gali būti priimtas tik šioms konsultacijoms sėkmingai pasibaigus. Kai paraiškų nagrinėjimas užtrunka ilgiau, pareiškėjams apie tai pranešama. [...].“

25. Lietuvos Respublikos Konstitucijos

5 straipsnis

„[...]

Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.“

26. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatos, galiojusios Bendrovės paraiškos dėl CITES eksporto leidimo išdavimo pateikimo Agentūrai ir jos nagrinėjimo metu:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymas

„1. Šis įstatymas nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, viešojo administravimo subjektų sistemą ir administracinės procedūros organizavimo pagrindus; ūkio subjektų veiklos priežiūros pagrindines nuostatas; garantuoja asmenų teisę apskusti viešojo administravimo subjektų veiksmus, neveikimą ar administracinius sprendimus, taip pat teisę į

įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų ir skundų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje.

2. Šio įstatymo antrojo ir trečiojo skyrių nuostatos viešojo administravimo subjektams, atliekantiems funkcijas pagal kituose įstatymuose, Europos Sąjungos teisės aktuose ar Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nustatyta tvarka, taikomos tiek, kiek jų veiklos priimant administracinius sprendimus, teikiant administracines paslaugas, priimant ir nagrinėjat prašymus ar skundus nenustato kiti tokią veiklą reglamentuojantys įstatymai, Europos Sąjungos teisės aktai ar Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys“;

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

[...]

18. *Viešasis administravimas* – teisės aktais reglamentuota viešojo administravimo subjektų veikla, skirta teisės aktams įgyvendinti: administracinis reglamentavimas, administracinių sprendimų priėmimas, teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo priežiūra, administracinių paslaugų teikimas, viešųjų paslaugų teikimo administravimas“;

3 straipsnis. Viešojo administravimo principai

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujami šiais principais:

[...]

3) *efektyvumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato;

4) *įstatymo viršenybės*. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais;

5) *išsamumo*. Šis principas reiškia, kad **viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį;**

[...]

11) *skaidrumo*. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus; [...];“;

7 straipsnis. Veikla, kurią privalo vykdyti visi viešojo administravimo subjektai

„1. Visi viešojo administravimo subjektai:

1) **teikia asmenims įstatymų nustatyta viešojo administravimo subjekto turimą informaciją;**

2) **konsultuoja asmenis viešojo administravimo subjekto kompetencijos klausimais; [...].“**

27. Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo:

3 straipsnis. Pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai

„1. Pagrindiniai valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principai yra šie:

[...]

2) *atvirumas*. **Valstybės tarnautojas turi būti atviras** kitokiam požiūriui, pozityvioms iniciatyvoms, **dialogui, bendradarbiavimui**, naujovėms;

[...]

10) *pagarba žmogui ir valstybei*. **Valstybės tarnautojas privalo gerbti žmogų ir pagrindines jo teises ir laisves**, valstybę, jos institucijas ir įstaigas, **laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų** ir vykdyti teismų sprendimus;

[...]

2. Valstybės ar savivaldybės institucijos ar įstaigos vadovas, vadovaudamasis šiame įstatyme įtvirtintais valstybės tarnautojų veiklos ir tarnybinės etikos principais yra atsakingas už tarnybinės etikos politikos formavimą valstybės ar savivaldybės institucijoje, įstaigoje ar įstaigų

sistemoje ir kontroliuoja, kaip tarnybinės etikos politika įgyvendinama.“

28. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. vasario 20 d. nutarimas Nr. 261 „Dėl nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos ir 1996 m. gruodžio 9 d. tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo“ (su pakeitimais):

„Siekdama įgyvendinti Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvenciją (Žin., 2001, Nr. [50-1741](#)) (toliau vadinama – Konvencija) ir 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos Reglamentą (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 3 tomas, p. 136) (toliau vadinama – Reglamentas), Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Skirti Aplinkos ministeriją Konvencijos ir Reglamento valdymo institucija, vykdančia Konvencijoje ir Reglamente numatytas valdymo institucijos funkcijas (išskyrus nurodytas šio nutarimo 2 punkte), palaikyti ryšius su kitomis Konvencijos valstybėmis narėmis, Sekretoriatu ir Europos Komisija, reguliariai rengti ir teikti Sekretoriatui Konvencijos įgyvendinimo ataskaitas, taip pat teikti Europos Komisijai Reglamente nustatytą informaciją.

2. **Skirti Aplinkos apsaugos agentūrą Konvencijos ir Reglamento valdymo institucija, išduodančia Reglamente numatytus leidimus, sertifikatus ir kitus dokumentus.**

3. Pavesti:

3.1. Botanikos institutui ir Vilniaus universiteto Ekologijos institutui – vykdyti Konvencijoje ir Reglamente numatytas mokslo institucijų funkcijas; [...].“

29. Valstybinio mokslinių tyrimų instituto Gamtos tyrimų centro įstatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. gruodžio 23 d. nutarimu Nr. 1800:

„1. GTC yra valstybinis mokslinių tyrimų institutas. GTC – viešasis juridinis asmuo, veikiantis kaip valstybės biudžetinė įstaiga ir vykdamas valstybei, visuomenei, tarptautiniam bendradarbiavimui ar ūkio subjektams svarbius ilgalaikius šiuose įstatuose nustatytų krypties mokslinius tyrimus ir eksperimentinę (socialinę, kultūrinę) plėtrą.

2. GTC steigėjas – Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

3. GTC veikla grindžiama Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymu (Žin., 2009, Nr. 54-2140) (toliau – Mokslo ir studijų įstatymas), kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais ir šiais įstatais.

[...]

6. GTC veiklos tikslai:

[...]

6.2. bendradarbiauti su verslo, valdžios ir visuomenės atstovais, vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtos užsakovuosius darbus, teikti metodologinę, metodinę ir kitą pagalbą; [...].“

30. Agentūros darbo reglamento, patvirtinto Agentūros direktoriaus 2006 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. V-72 (2020 m. birželio 25 d. įsakymo Nr. AV-127 redakcija):

„[...]

3. **Agentūros veikla grindžiama** įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiknaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo ir kitais Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais. [...].“

31. Agentūros 2021 m. gegužės 20 d. įsakyme Nr. AV-150 dėl 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą numatytų paraiškų pateikimo ir CITES leidimų, sertifikatų, etikečių išdavimo nurodyta:

„Siekdamas užtikrinti vieno langelio principo įgyvendinimą:

1. Nustatau, kad:

1.1. Asmenys, besikreipiantys dėl CITES [...] eksporto leidimų [...] paraiškas (toliau – Paraiškos), kartu su Paraiškomis kitus dokumentus [...]:

1.1.1. pateikia elektroniniu būdu siunčiant Agentūrai elektroninėmis priemonėmis, t. y. elektroniniu paštu. [...].“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

32. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2004 m. gruodžio 13 d. nutarime byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03 konstatavo:

„[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, **kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi** nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, **nepažeisti teisės aktų reikalavimų.** [...] Konstitucinis Teismas 2004 m. liepos 1 d. nutarime ir 2004 m. lapkričio 5 d. išvadoje konstatavo, kad Konstitucijoje yra įtvirtintas **atsakingo valdymo principas**. Valdžios atsakomybė visuomenei – teisinės valstybės principas, kuris įtvirtintas Konstitucijoje nustačius, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms [...] taip pat **teisės aktuose reglamentavus piliečių prašymų ir skundų nagrinėjimo procedūrą** ir kt. (Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d. nutarimas, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada) [...].“

Tyrimo išvados

33. Atsižvelgiant į tyrimo metu analizuotą informaciją, teisinį reglamentavimą, išvados bus pateikiamos, išskiriant šias dalis:

33.1. dėl CITES eksporto leidimo neišdavimo;

33.2. dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo.

Dėl CITES eksporto leidimo neišdavimo

34. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

34.1. Bendrovė kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl CITES eksporto leidimo neišdavimo.

34.2. CITES, Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija, yra tarptautinis tarpvyriausybinių susitarimų, įsigaliojęs 1975 m. Šio susitarimo tikslas yra užtikrinti, kad dėl vykdomos tarptautinės prekybos nėra viena laukinė faunos ar floros rūšis netaptų arba neliktų naudojama, neišlaikant ekologinės pusiausvyros.

ES CITES buvo įgyvendinta per reglamentus, tiesiogiai taikomus valstybėms narėms. Pagrindiniai reglamentai, skirti įgyvendinti CITES: 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą bei šio reglamento priedai, kuriuose pateiktas rūšių, kuriomis prekyba yra reguliuojama, sąrašas; 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 865/2006, nustatantis išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles.

Dokumentai išduodami tik tuo atveju, jeigu tenkinamos tam tikros sąlygos. Ar sąlygos tinkamos, bendradarbiaudama su savo šalies mokslinė institucija, sprendžia atskiros valstybės narės paskirta valdymo institucija, vertindama: ar prekyba bus žalinga rūšių išlikimui natūralioje aplinkoje; ar egzempliorius buvo įsigytas teisėtu būdu; ar egzempliorius tinkamai paženklintas; ar egzempliorius tinkamai paruoštas pervežimui, jei jis gyvas; ar importuotojas turi tinkamas patalpas ir sąlygas gyvų egzempliorių laikymui ir priežiūrai.

34.3. Agentūra yra paskirta Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) ir Reglamento (EB) Nr. 338/97 valdymo institucija, išduodančia Reglamente numatytus leidimus, sertifikatus ir kitus dokumentus (žr. pažymos 28 punktą), o GTC pavesta vykdyti mokslo institucijos funkcijas.

34.4. Ūkio subjektas turi pateikti paraišką CITES eksporto leidimui gauti. Įgyvendinant Reglamento (EB) Nr. 338/97 nuostatas, eksporto leidimas gali būti išduodamas tik tada, kai laikomasi nustatytų sąlygų.

Valstybės narės valdymo institucija (nagrinėjamu atveju – Agentūra), gavusi konkretaus asmens (nagrinėjamu atveju – Bendrovė) paraišką bei visus patvirtinamuosius dokumentus ir įsitikinusi, kad laikomasi visų leidimo išdavimo sąlygų, gali išduoti sertifikatą nurodytiems tikslams.

34.5. Bendrovė 2021 m. sausio 14 d. kreipėsi į Agentūrą, prašydama išduoti CITES eksporto leidimą išvežti iš Lietuvos Respublikos į Jungtinę Karalystę gyvas *Hirudo verbana* rūšies dėles (žr. pažymos 11 punktą).

34.6. Dėl Bendrovės teiginio, kad jau su 2021 m. sausio 14 d. Paraiška Agentūrai buvo pateikti visi dokumentai, nurodyti Bendrovės darbuotojos 2021 m. sausio 5 d. telefoninio pokalbio su Agentūros Skyriaus vedėju metu (žr. pažymos 2.2 ir 2.4 punktus), pažymėtina, kad Agentūra raštu informavo Bendrovę negalinti išduoti CITES eksporto leidimo dėl objektyvių priežasčių, nurodydama atliktus (atliekamus) veiksmus, reikalingus klausimo sprendimui:

34.6.1. atlikus pirminį pateiktos paraiškos ir lydinčiųjų dokumentų vertinimą, Agentūra 2021 m. sausio 22 d. raštu (žr. pažymos 7 punktą) kreipėsi į Bendrovę, pateikdama pastabas, nurodydama trūkumus ir pasiūlydama juos ištaisyti;

34.6.2. Bendrovei 2021 m. sausio 29 d. pateikus tikslinančią ir papildomą informaciją, pagrindžiančią paraiškoje nurodytą informaciją (žr. pažymos 10 punktą), Agentūra 2021 m. vasario 22 d. kreipėsi į GTC (žr. pažymos 11 punktą), prašydama pateikti išvadą dėl gyvų *Hirudo verbana* rūšies dėlių egzempliorių išvežimo iš Lietuvos Respublikos į Jungtinę Karalystę;

34.6.3. Agentūra, atlikusi galutinį dokumentų vertinimą, tarpiniu 2021 m. vasario 23 d. raštu (žr. pažymos 12 punktą) Bendrovę informavo apie prašymo nagrinėjimo ir sprendimo priėmimo eigą;

34.6.4. Seimo kontrolierius 2021 m. kovo 4 d. raštu pasiūlė Agentūrai, susipažinus su Bendrovės skunde nurodytomis aplinkybėmis, iš naujo įvertinti galimybes spręsti CITES eksporto leidimo išdavimo klausimą (žr. pažymos 13 punktą);

34.6.5. gavus GTC 2021 m. kovo 12 d. išvadą, kurioje pažymėtas papildomų duomenų poreikis (žr. pažymos 14 punktą) Agentūra 2021 m. kovo 17 d. raštu pakartotinai kreipėsi dėl išvados į GTC (žr. pažymos 17 punktą), atkreipdama dėmesį į tai, kad esant papildomų dokumentų ar informacijos poreikiui, GTC juos turėtų gauti savarankiškai;

34.7. GTC 2021 m. kovo 19 d. raštu pateikus teigiamą išvadą dėl CITES eksporto leidimo išdavimo (žr. pažymos 20 punktą), **Agentūra 2021 m. kovo 22 d. priėmė sprendimą ir išdavė Bendrovei CITES eksporto *Hirudo verbana* rūšies dėlių eksportui į Jungtinę Karalystę leidimą** (žr. pažymos 21 punktą).

35. Pagal Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalies nuostatas, skundo tyrimas nutraukiamas, jei tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia.

Atsižvelgiant į tai, kad Bendrovės skunde nurodytas klausimas dėl eksporto leidimo išdavimo buvo išspręstas iš esmės (žr. pažymos 21 ir 33.7 punktus), vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, **šios UAB „X“ skundo dalies tyrimas nutrauktinas.**

Dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo

36. Atsižvelgiant į tyrimo metu gautą informaciją, susijusią su šioje dalyje aptariamu klausimu, atkreiptinas dėmesys į šiuos aspektus:

36.1. Bendrovė kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl Agentūros Skyriaus vedėjo netinkamais veiksmais, gavus paraišką dėl CITES eksporto leidimo išdavimo, pažeistos teisės į tinkamą viešąjį administravimą.

36.2. Bendrovė 2021 m. sausio 14 d. pateikė Agentūrai paraišką dėl CITES eksporto leidimo išdavimo.

35.3. Agentūros 2021 m. sausio 22 d. raštu (žr. pažymos 7 punktą) Bendrovė buvo informuota apie trūkumus, siūlant juos ištaisyti, o Agentūros 2021 m. vasario 23 d. raštu (žr. pažymos 12 punktą) – apie kreipimąsi į GTC išvados egzempliorių išvežimui iš Lietuvos Respublikos į Didžiąją Britaniją gavimo.

36.4. Dėl Bendrovės teiginio, kad buvo vilkinamas leidimo išdavimo klausimo sprendimas, pažymėtina, jog sprendimas dėl leidimų ir sertifikatų išdavimo valdymo institucijos priimamas per mėnesį nuo išsamiai užpildytos paraiškos pateikimo dienos. Tačiau, kai dokumentus išduodanti valdymo institucija tariasi su trečiosiomis šalimis, minėtas **sprendimas gali būti priimtas tik šioms konsultacijoms sėkmingai pasibaigus** (žr. pažymos 24 punktą). **Kai paraiškų nagrinėjimas užtrunka ilgiau, pareiškėjams apie tai pranešama.**

GTC 2021 m. kovo 12 d. pateikė Agentūrai išvadą dėl CITES leidimo išdavimo Bendrovei su nemotyvuotais reikalavimais (Agentūros vertinimu) ir po pakartotinio Agentūros 2021 m. kovo 17 d. kreipimosi į GTC bei Seimo kontrolieriaus raginimo ieškoti būdų operatyviai spręsti klausimą iš esmės (žr. pažymos 19 punktą), CITES eksporto leidimas Bendrovei buvo išduotas 2021 m. kovo 22 d. sprendimu (žr. pažymos 21 punktą), atsižvelgiant į GTC 2021 m. kovo 19 d. raštą (žr. pažymos 20 punktą) per 1 darbo dieną nuo GTC rašto gavimo.

Iš tyrimo metu gautos informacijos neaišku, kokie veiksmai Agentūros Skyriuje buvo atliekami, sprendžiant CITES leidimo Bendrovei išdavimo klausimą nuo 2021 m. vasario 1 d. (gavus Bendrovės 2021 m. sausio 29 d. raštu Agentūrai pateiktus dokumentus) **iki 2021 m. vasario 22 d. Agentūros kreipimosi į GTC.** Kaip tik tuo laikotarpiu (2021 m. vasario 2 d. 10.05 val., 2021 m. vasario 12 d., 2021 m. vasario 18 d., 2021 m. vasario 19 d., 2021 m. vasario 21 d.), kaip nurodyta Bendrovės skunde, buvo nuolat skambinama Agentūros Skyriaus vedėjui (žr. pažymos 2.8 punktą).

36.5. Dėl Bendrovės direktorės teiginio, kad nepagrįstas buvo Agentūros 2021 m. vasario 22 d. kreipimasis į GTC (žr. pažymos 2.8 punktą), pažymėtina, jog Agentūros 2021 m. vasario 23 d. rašte (žr. pažymos 12 punktą) **nurodyta tik blanketinė nuoroda į teisės aktą, kuriuo vadovaujantis kreiptasi į GTC. Iš rašto formuluotės neaiškus teisės akto nuostatos turinys.** Tai išaiškinta tik Agentūros 2021 m. kovo 15 d. raštu teikiant informaciją Seimo kontrolieriui (žr. pažymos 15 punktą), ir 2021 m. kovo 17 d. raštu pakartotinai kreipiantis į GTC (kopiją teikiant Bendrovei) (žr. pažymos 17 punktą).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad **išsamios argumentuotos, teisės aktų nuostatomis pagrįstos informacijos nesuteikimas laiku gali asmeniui, kurio paraiška dėl leidimo išdavimo nagrinėjama, sukelti abejones dėl institucijos veiklos skaidrumo.**

Viešojo administravimo subjektai savo veikloje privalo paisyti *išsamumo principo*, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo turinį (žr. pažymos 26 punktą).

Agentūros veikla grindžiama įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, tarnybinio bendradarbiavimo ir kitais Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytais principais (žr. pažymos 30 punktą).

Be to, **įstatymų leidėjas įpareigoja valstybės tarnautojus būti atvirais dialogui, bendradarbiavimui, gerbti žmogaus teises ir laisves, laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų** (žr. pažymos 27 punktą).

36.6. Dėl Bendrovės teiginio, kad nepaisant šalyje paskelbto karantino nepagrįstai reikalauta paraišką su dokumentais eksporto leidimo išdavimui pateikti, atvykus į Agentūrą (žr. pažymos 2.4 punktą), pažymėtina, kad Agentūros vidaus administravimo dokumentais nebuvo numatyta paraiškos pasirašymo elektroniniu būdu ir pateikimo elektroninėmis ryšio priemonėmis galimybė (žr. pažymos 22 punktą). Dar tyrimo metu Agentūra pranešė Seimo kontrolieriui apie parengtą teisės aktų pakeitimą šiuo klausimu (žr. pažymos 22 punktą).

2021 m. gegužės 20 d. Agentūroje buvo patvirtintas dokumentas, kuriuo vadovaujantis paraiškas CITES eksporto leidimo išdavimui galima teikti ir elektroniniu būdu (žr. pažymos 31 punktą).

36.7. Dėl Bendrovės teiginių, susijusių su Agentūros Skyriaus vedėjo nemandagiu bendravimu telefonu, dėl nesugebėjimo paaiškinti, kokio teisės akto pagrindu bus kreipiamasi į GTC dėl išvados gavimo, pažymėtina, kad Seimo kontrolierius neturi objektyvių galimybių patikrinti šias aplinkybes (Agentūros pateiktais duomenimis, tokie įrašai, įstaigoje nedaromi (žr. pažymos 22 punktą)).

37. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą (žr. pažymos 32 punktą), kuris yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje (žr. pažymos 25 punktą), numatant, jog valdžia tarnauja žmonėms.

38. **Apibendrinant, darytina išvada, kad nėra pagrindo teigti, jog, Agentūroje sprendžiant su Bendrovės paraiška dėl CITES eksporto leidimo išdavimo susijusius klausimus, buvo laikytasi teisės aktų reikalavimų (žr. pažymos 36 punktą). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tenka konstatuoti, kad nebuvo užtikrintas atsakingo valdymo principo (žr. pažymos 25-26 ir 32 punktus) įgyvendinimas, Pareiškėjos teisė į tinkamą viešąjį administravimą (žr. pažymos 26 punktą), todėl, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, ši UAB „X“ skundo dalis pripažintina pagrįsta.**

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

39. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir 22 straipsnio 2 dalimi, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia: uždariosios akcinės bendrovės „X“ skundo dalies dėl CITES eksporto leidimo neišdavimo tyrimą nutraukti, klausimą išsprendus gera valia.**

40. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia: uždariosios akcinės bendrovės „X“ skundo dalį dėl teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo pripažinti pagrįsta.**

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

41. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, **Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius rekomenduoja:**

41.1. **Aplinkos apsaugos agentūrai** – užtikrinti, kad Aplinkos apsaugos agentūros tarnautojai, bendraudami su pareiškėjais, būtų atviri dialogui, bendradarbiavimui, gerbtų žmogų, jo teises, įgyvendintų efektyvumo, teisėtumo ir atsakingo valdymo principus, asmeniui laiku suteikdami teisės aktų nuostatomis pagrįstą, išsamią ir aiškią informaciją, susijusią su pateiktos paraiškos nagrinėjimu.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas